

UNA PROPAGANDA BEN ENTESA

Una ressenya de **JORDI MATA**

No és estrany que circumstàncies dramàtiques i excepcionals com són les guerres facin aflorar, en individus i comunitats, dots que en temps de calma resulten impensables o gairebé. La lectura d'aquesta obra de la periodista Ester Boquera resulta força estimulante en una època deprimida com la present i fa que ens preguntem si avui, adaptat a la realitat que vivim, podria existir quelcom similar al que va ser el Comissariat de Propaganda de la Generalitat, un ens que, per la quantitat i la qualitat de la feina duta a terme, no és exagerat qualificar d'estructura d'estat, potser de les més potents que s'hagin creat a la Catalunya contemporània.

Instituït l'octubre de 1936 i vigent en l'interval dels més de dos anys i mig de la Guerra Civil, amb el carismàtic Jaume Miravittles com a líder, el Comissariat fou un organisme políticament plural i innovador en adreçar missatges i conceptes a les masses mitjançant l'ús d'uns mitjans de comunicació, des dels més tradicionals fins als més moderns, que havien tingut en el Principat un marc idoni per desenvolupar-se. Cinema, ràdio, fotografia, cartellisme, premsa, exposicions ambulants, concerts, edicions en diversos idiomes –esperanto inclòs–, tot tractat amb tècniques publicitàries fins aleshores limitades a l'àmbit comercial, van distribuir informació i cultura amb un tarannà positiu, integrador i transversal a

favor de valors republicans, catalanistes i transmissors de civilització, oposats a un enemic, el feixisme, epítom de barbàrie i destrucció. La crida a gent de talent, amb renom o anònima, a sumar-se a tal esforç i el rebuig a ser sotmesa als llasts burocràtics propis de l'Administració van possibilitar tanta activitat, entre la qual el cartell fotogràfic *Aixafem el feixisme* i l'estatueta *El més petit de tots* han assolit categoria d'icones i pot dir-se que pertanyen a la memòria col·lectiva.

Boquera descriu també la faceta del Comissariat com a entitat representativa del país a l'exterior, de relleu diplomàtic, fora dels actes i articles que patrocinava. Amb viatges a Amèrica i delegacions a França, Bèlgica, la Gran Bretanya i Suècia, l'equip de Miravittles mostrava Catalunya al món, denunciava l'agressió enemiga, convenia visites de personalitats estrangeres al front –la més anecdòtica, la d'Errol Flynn– i topava amb les autoritats de la Segona República, adverses al protagonisme dels catalans en l'escena internacional. De vegades, el discurs del Comissariat havia de contrarestar rumors i campanyes que acusaven Catalunya de poc solidària amb la resta del bàndol republicà o de voler signar un armistici per separat. Alguns tics que veiem avui venen d'antic, res de sorprenent. Més sorprenent va ser que, en contrast amb un aliat irritat pel grau d'independència

que demostraven les institucions catalanes malgrat les restriccions que se'ls imposava, els responsables de l'aparell propagandístic franquista, un cop ocupat el Principat i enllestida la guerra, admirassin els mètodes i la tasca dels seus rivals, que fins al final havien treballat per aixecar la moral d'un poble que s'enfrontava a una de les seves hores més fosques.

Aquest llibre, que homenatja una labor impressionant i els homes i dones que l'executaren, els noms dels quals se'ns revelen al final, és el retrat d'una eina tramada per lluitar i resistir i alhora amb vocació de continuïtat en temps de victòria i pau. El triomf feixista va estroncar-ho tot. Costa imaginar una versió nova d'aquell Comissariat que aplegava artistes i combatents. Miravittles va gaudir de la complicitat de Companys i Tarradellas, a banda de la dels creadors, per sobreviure a les crisis que van sacsejar el Govern en un període tan dur, com la dels Fets de Maig de 1937. Actualment, descomptant l'existència de gent amb talent entre nosaltres, més que un Miravittles manquen aquells que volguessin fer-li confiança per damunt de picabaralles partidistes i polèmiques de vol gallinaci. **Ester Boquera Diago.** *«Aixafem el feixisme». El Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya durant la Guerra Civil.* Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2022.